

סיכומי הדף-היומי

מהדורת סיכומי
גליון 54

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - רומח לאדם שחורע ואינו קוצר. פנחס דין צ"ט

מסכת פסחים מה - נא

דף מה

בצק שבסידקי עריבה, מתי הוא חייב לבערו?

א לל"ק: במקום שאין עשויין לחזק, ודוקא אם יש כוית, אבל במקום העשוי לחזק אפי' אם יש כוית אינו מבער.
ב לל"ב: במקום העשוי לחזק, אם יש פחות מכוית אינו מבער, ואם יש כוית מבער, אבל במקום שאינו עשוי לחזק אפי' אם יש פחות מכוית מבער*. (וכן נוקט ר"ה כעיקר).
ג **לאביי**: בשפת העריבה (מקום מים*) אפי' פחות מכוית מבער, בדופני העריבה (מקום לישנה): כוית מבער, פחות מכוית אינו מבער, בשולי העריבה: אפי' כוית אינו מבער, *נמצא ב' מחלוקת: **א**. כוית במקום העשוי לחזק*, **ב**. פחות מכוית במקום שאינו עשוי לחזק. *אף שלפעמים מגיעה העיסה לשם.

*כתנאי: האם יש חיוב ביעור על כופת שאור שייחדה שישבה (או על כוית בצק שבעריבה)?
 לת"ק: חייב לבערה עד שיטיח אותו בטיט, (וכ"פ רנב"י בשם רב).
 לרשב"א: אינו צריך לבערו, (בטל מתורת אוכל), (וכ"פ ר"נ בשם רב).

שני הנציא כוית חמץ

אם הם בעריבה, ויש בניהם חוט שעי' אפשר ליטול אותם, חייב לבער, **אם הם בבית**, אפי' שאין בניהם שום חוט, חייב לבערם [יתכן שיתחברו יחד], **וספק במקרה** שהם בבית ועלייה, (ואת"ל דלא חיישינן...) ספק בבית ואכסדרה (ואת"ל דחיישינן...) ספק בשני בתים זה לפנים מזה.

פת עיפשה ונפסלה מלאכול לאדם, אבל לא לכלב, האם מטמאה תומאת אוכלים?
 לת"ק: מטמאה, (אבל מותר (חייב) לשורפה עם הטמאה בפסח), לרבי נתן: אינה מטמאה.

עריבת העבדנין שנתן לתוכה קמח, ממתי הקמח מתעפש עד שיינו חייב לבערה?
 לת"ק: תוך ג' ימים - חייב לבער, (אפי' נתן בה עורות), קודם ג' ימים - אינו חייב לבער (אפי' לא נתן בה עורות), לרבי נתן: אם נתן עורות - אפילו תוך שעה אין חייב לבער. (וכן הלכה).

דף מז

מה הביאור: 'לענין תומאה אם מקפיד עליו חוצץ, ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה'?

א לענין הציצה בטבילה, אם מקפיד על הבעץ חוצץ, ואם לאו אינו חוצץ, (ולפ"ז צריך לגרוס לענין תומאה 'אינו כן'),

* **כנ"ל**: אלא שבפסח כשיש כוית חוצץ אפי' אינו מקפיד, דחייב ליטולנו ולבערו, (ולפ"ז א"צ לישנות הגרסא),
ב לענין צירוף תומאה, שאם יש אוכלין פחות מכביצה, ובצק דבוק פחות מכביצה, ונגעו זב"ז, בפסח: שכבר בכוית הוא צריך ליטולנו ולבערו, הבעץ מצטרף עם האוכלין, (אינו מבוטל לעריבה) **בשאר ימות השנה**: הכל תלוי בקפידת הבעלים אם רוצה ליטול את הבעץ או לא.

ג לענין להוריד תומאה לעריבה, שדרך נגע בבעץ הדבוק, בפסח אפי' שאינו מקפיד ליטול, אם יש כוית, אין העריבה מקבלת תומאה, [כיון שעומד להיטל, אין הבעץ חלק ממנה], **בשאר ימות השנה** הכל תלוי בקפידת הבעל, שאם מקפיד, אין הבעץ חלק מהעריבה ואינה מקבלת תומאה דרך הבעץ, ואם אינו מקפיד העריבה מקבלת תומאה, והבעץ היא חלק ממנה.

בצק שלא ניכר אם החמיצה או לא, מתי חוששין בה לחימוץ?

כדי שיעור מיל, (כממגדל גוניא ועד טבריא).

המתזר אחר מים לגבל עיסת בעה"ב בטהרה, ואחר בהכנ"ס לתפלה, ואחר נטילת ידים לסעודה, עד כמה יחזר?
 לפניו: ד' מילין, לאחריו: מיל, (וזה הוא אם בדרך, אבל בביתו תמיד ד' מילין).

עורות רכים שדינם כבשר, אם עיבדן או שהילך עליהם כדי שיעור ד' מילים, טהורין, חוץ מעור האדם.

כיצד מפרישין חלה בטומאה ביום טוב?

לרבי אליעזר: לא תקרא לה שם עד שתאפה, (וכ"פ רבי),

לכן בתירא: יפריש ויטיל בצונן, (וכ"פ רבי יצחק)

לרבי יהושע: קורא לה שם ומניחה שתחמין, (דאחר שקרא לה שם ודאי דאסור לאפותה, דזה אפיה שלא לצורך), (ועי' להלן ביאור מחלוקתם)

אפשר לראות את מחלוקת ר"א ור"י בב' זוויות:

ביאור מחלוקת א', האם מותר לאפות ביו"ט חתיכות בצק שאחד מהם עתיד להיות חלה?

האם אמרינן 'הואיל' ואי בעי להפריש קצת מכל חתיכה לחלה, גם באם יפריש חתיכה אחת לחלה לא נמצא שאפה

ביו"ט שלא לצורך, או שלא אומרים הואיל כזה, (ולפ"ז לכו"ע טובת הנאה אינה ממון, ואם יקרא לה שם לכו"ע אינו עובר, (וא"כ מה שר"א אמר שקורא לה שם לפני שתאפה, הכוונה שייכול גם לעשות כן ולא שחייב לעשות כן)), (רמי בר חמא בד' מח, ולרש"י זה גם הצעת הגמל ד' מו:).

ביאור מחלוקת ב', האם עוברים בב"י על חמץ חלה?

א האם טובת הנאה שיש לישראל בחלה נחשב שיש לו בה ממון או לא, (סתמא דגמל' ד' מו: ולר' ירמיה בד' מח. נחלקו גם בטובת הנאה, וגם באם אמר' הואיל וכל חתיכה חזיה ליה, אין איסור לאפותם ביו"ט)

ב האם אמר' 'הואיל' ואי בעי נשאל על החלה, ואזי היא תחזור לרשותו, השתא נמי כשלו היא חשובה, או שלא אומרים הואיל כזה* (הצעת הגמל' ד' מו: לפי רבותיו של רש"י).
 *(רש"י: לכו"ע לא אמר' כזה הואיל, דא"כ נחלקו באם עוברים על חמץ של הקדש, וזה לא מצינו)

האופה מיום טוב לחול, מה דינו?

לרב הסדא: לוקה* [אפה שלא לצורך כלל].

לרבה: אינו לוקה [אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים**], (ועי' להלן)

*ומודה שאם יש לו בהמה המסוכנת שומת לשהוט כדי שהות לאכול ממנה כוית צלי, [דמשום הפסד ממנו גמר בדעתו לאכול כוית ממנה]

**ולפ"ז מותר להרוש ביו"ט, 'הואיל' ואי בעי לעפר לכסות דם ציפור, ורק בטיט - שאינו ראוי לכיסוי הדם - אסור. וכן מותר להבעיר עצים סתם, 'הואיל' ואי בעי ליה לצורכו.

היאך אופים מיום טוב לשבת?

לרב הסדא: צרכי שבת נעשים ביו"ט* [חדא קדושה], ואף שרבנן אסרו כדי שלא יבואו לאפות לחלו, מ"מ ע"י עירובי תבשילין, התיירו [היכר].

לרבה: צרכי שבת לא נעשים ביו"ט, אבל אומרים 'הואיל', ולכן מותר לאפות.

דף מז

*האם מותר לאפות לחם הפנים ביו"ט החל לפני שבת שקודם לשבת שיאכל אותם?

לת"ק: אסור [לר"ח: משום ששבות רחוקה לא התיירו, לרבה: דאין צרכי שבת נעשים ביו"ט]

לרשב"א: מותר, [לר"ח: דגם שבות רחוקה התיירו, לרבה: דצרכי שבת נעשים ביו"ט]

האם מותר לאפות 'שתי הלחם' של עצרת ביו"ט?

לת"ק: אסור [לכ"ב - ולא לגבוה].

לרשב"א: מותר [דורש 'לכ"ב' למעט נכרין].

המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואוכלו, לוקה חמש (ב' על האכילה וג' על הבישול)

א. מבשל גיד ביום טוב, ב. מבשל בשר בחלב, ג. אוכל גיד, ד. אוכל בשר בחלב,

ה. לר"ח: משום הבערה (דלא אמר' הואיל), לרבה: משום עצי הקדש.

דף מה

כמה שיעור גודל העיסה שמותר לאפות ביו"ט?

לר"י: ש' בחיטין טובות- ב' קבין*, ובגרועות ג' קבין, ובגרועות ד' קבין, בגרועות ד' קבין,

לרבי נתן: הפוך (בין החיטין והשעורים הטובות).

*ונשים המחמירות לאפות רק פחות מקב, יצרפו את כל המצות בסל לאחר האפייה כדי לחייבם בחלה, (כשי' ר"א דסל מצרף כדלהלן).

שיעור חלה: קב ורבע, (והוא קב מלוגנאי), (שהם 1,8 קב מדברי (עשירית האפה שהיא 18 קב), שהם 1,5 קב ירושלמי, שהם 1,2 קב ציפורי = קב ורבע).

מה מצרף את העיסות להתחייב בחלה?

לר"א: א' סל* מצרפן, (לרבי"ל היינו בנוסף לכך שנושכות זא"ז, לשמואל סגי בסל),

לרבי יהושע: תנור מצרף,

לרשב"א: ככרות הנושכות זו מזו.

*וספק אי בעי שלסל יהיה לבזבזין או לא, (האם בעי 'תוך' לכלי או דסגי באיורו).

כמה נשים יכולות לאפות בתנור קטן?

לר"א: א' אפי' שלש נשים, לשות כאחת, ואופות בתנור אחד, זו אחר זו.

לחכמים: רק בזה אחר זה, שאחת לשה, ואחת עורכת, ואחת אופה. ותורות הלילה.

לרבי עקיבא: אין כלל בזה, אלא שאם תפה הבעץ- תלטוש בצונן.

מהו 'שיאור', ומהו 'סידוק' ומה דינם?

שיאור: לר"י: שנראו בבצק קהרני חנבים, אבל אם הכסיפו פניו לא הוי אפי' 'שיאור'

